

Innst. O. nr. 23

(1999-2000)

Innstilling fra sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (samleproposisjon høsten 1999)

Ot.prp. nr. 6 (1999-2000)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Sosial- og helsedepartementet legger i proposisjonen fram forslag til endringer i

- lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)
- lov av 9. desember 1955 nr. 5 om innkreving av underholdsbidrag m.v. (bidragsinnkrevingsloven)
- lov av 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet
- lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdning drikk m.v. (alkoholloven)

Følgende forslag gjelder materielle endringer som delvis er knyttet til budsjettforslaget for 2000:

- Kravet til minsteinntekt for rett til sykepenger fra folketrygden senkes fra 125 til 50 prosent av grunnbeløpet (G).
- Innstramming i vilkårene for grunnstønad til telefon.
- Frivillig førstegangstjeneste skal likestilles med pliktig førstegangstjeneste ved beregning av framtidige pensjonspoeng i forbindelse med uførepensjon.
- Stønad til dialyse- og oksygenbehandling kan gis under midlertidig opphold i utlandet.
- Oppheving av arbeidsgivers rett til refusjon fra folketrygden for omsorgspenger når arbeidstakeren er kronisk syk.
- Rett til rehabiliteringspenger under aktivisering og arbeidstrening hos annen enn egen arbeidsgiver i særskilte tilfeller.
- Trygdeetaten gis hjemmel til å kreve at arbeidsgivere og andre med en yrkesmessig forbindelse med etaten oppretter en bankkonto med sikte på mottak av utbetalinger fra etaten.

- Utvidet adgang til å fravike bestemmelsene i folketrygdloven i forbindelse med forsøksvirksomhet for å gi adgang til forsøk med egenmeldt sykefravær, og adgang for kiropraktorer og fysioterapeuter med videreutdanning i manuell terapi til å behandle pasienter uten henvisning fra lege, og sykmelde dem for en kortere periode.
- Fastsettelse av lønnen til administrerende direktør for Vinmonopolet skal ikke lenger fastsettes av departementet, men av Vinmonopolets styre.

Følgende forslag gjelder lovtekniske justeringer og klargjøring av praksis:

- Klargjøring av bestemmelsen om når ny arbeidsgiverperiode inntreffer etter at sykepenger har vært utbetalt i en full arbeidsgiverperiode.
- Klargjøring av at hjemmelen i alkoholloven til å gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og kontinentalsokkelen også omfatter Jan Mayen.

2. NEDJUSTERING AV MINSTE INNTEKTSGRUNNLAG FOR RETT TIL SYKEPENGER - FOLKETRYGDLOVEN §§ 8-3, 8-47 OG 9-3

2.1 Sammendrag

Minste inntektsgrunnlag for rett til sykepenger fra folketrygden ble fra 1. januar 1999 hevet fra 50 prosent av grunnbeløpet (G) til 125 prosent av G som ledd i en budsjettmessig innstramming for 1999. Det foreslås i proposisjonen at nedre inntektsgrense igjen settes til 50 prosent av G.

Grensen for minsteinntekt for yrkesaktive som midlertidig har vært ute av arbeid, foreslås satt lik G slik det var før 1. januar 1999.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. juli 2000, og gis virkning for syke- og omsorgspengetilfeller som oppstår etter dette tidspunkt. Endringene

er anslått å gi merutgifter på 55 mill. kroner i 2000. Helårsvirkningen er anslått til 140 mill. kroner. Endringene vil innebære noe merarbeid for trygdeetaten.

2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Arnesen, Gravdahl, Hildeng, Kristoffersen, Skogholt og Øyangen, medlemmene fra Fremskrittspartiet, lederen Alvheim og Nesvik, medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Næss og Woie Duesund, medlemmet fra Senterpartiet, Gløtvold, og medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, Ballo, viser til at minste inntektsgrunnlag for rett til sykepenger fra folketrygden ble hevet fra 50 til 125 pst. av grunnbeløpet fra 1. januar 1999 som et ledd i en budsjettmessig innstramming for 1999. Flertallet støtter forslaget om å tilbakejustere nedre inntektsgrense til 50 pst. av grunnbeløpet som varslet i St.prp. nr. 67 (1998-1999).

Flertallet viser til budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet og foreslår at endringen iverksettes fra 1. januar 2000.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Høegh og Sjøli, viser til at Høyre i sitt alternative budsjett viderefører dagens regler om minste inntektsgrunnlag for rett til sykepenger fra folketrygden. Disse medlemmer viser til behandlingen av Budsjett-innst. S. I (1999-2000) der tilbakejustering av minste inntektsgrunnlag for rett til sykepenger fra 1. januar 2000 ligger til grunn for den vedtatte rammen for Rammeområde 16.

3. ENDRING I VILKÅRENE FOR GRUNNSTØNAD TIL TELEFON - FOLKETRYGDLOVEN § 6-3

3.1 Sammendrag

Etter § 6-3 i folketrygdloven kan det gis grunnstønad til personer som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte har nødvendige ekstrautgifter til telefon, herunder mobiltelefon og teksttelefon. Ekstrautgiftene må være en direkte følge av den medisinske tilstanden.

Det uttales i proposisjonen at ved vurderingen av hva som er ekstrautgifter til nødvendig telefon, må det legges til grunn at de fleste som etablerer egen husholdning i dag, anskaffer telefon som frisk. For at ekstrautgifter til telefonhold alene skal komme opp i et årlig beløp tilsvarende grunnstønad sats 1 (kr 6 036), må lidelsen medføre en ikke helt ubetydelig ekstra bruk av telefon. Det framholdes at ekstra telefonutgifter for å kunne tilkalle hjelp eller for bruk til telefon-

hold i forbindelse med arbeid/næring er av liten betydning.

Det framholdes at funksjonshemmede som ikke er i arbeid, og som har grunnstønad til telefon for å bedre funksjonsevnen, kan ha så stram økonomi at vedkommende som frisk ikke ville hatt telefon, og at det også finnes personer med store bevegelseshemninger, blindhet, angst eller lignende psykiske lidelser som er så isolert i hjemmet at telefon må anses som et nødvendig teknisk hjelpemiddel til bedring av funksjonsevnen. Det uttales at hvis man fjerner muligheten for å få innvilget grunnstønad til telefon helt, vil det ramme grupper med store funksjonshemninger og funksjonshemmede med dårlig økonomi.

Departementet foreslår at grunnstønad til telefonhold skal kunne ytes i særlige tilfeller. Dette vil blant annet gjelde for personer som er helt avhengig av telefon for å kunne kommunisere med omverdenen, og som har dårlig økonomi. Det vil bli utarbeidet retningslinjer for tilståelse av grunnstønad i slike tilfeller. Ordningen med grunnstønad til dekning av ekstrautgifter til mobiltelefon og teksttelefon foreslås opprettholdt.

Endringen foreslås å tre i kraft 1. januar 2000, og gjøres gjeldende for nye tilfeller. Personer som har søkt om grunnstønad til telefonhold før 1. januar 2000, vil få sin søknad behandlet etter någjeldende regler. Endringen er anslått til å gi en innsparing på om lag 4 mill. kroner som helårsvirkning. I 2000 vil innsparingen bli noe mindre. I 2005 anslås innsparingen til ca. 15 mill. kroner.

3.2 Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at grunnstønaden gjennom de siste år er blitt bygget ned på flere områder. Disse medlemmer viser til at både ved reduksjonen overfor diabetikerne og ved fjerningen av det skattemessige særfradraget ble det gitt bedre ytelser på andre områder som til en viss grad reduserte virkningen av bortfallet av grunnstønaden. Ved bortfall av grunnstønad til telefon kan disse medlemmer ikke se at det gis andre ytelser som dekker det samme behovet.

Disse medlemmer vil påpeke at for mange uførepensjonister med store helseproblemer kan telefonen være eneste mulighet til kontakt med omverdenen og en trygghetsfaktor som disse medlemmer betrakter som vesentlig i mange situasjoner. Disse medlemmer frykter at en ordning der grunnstønad bare skal gjelde i spesielle tilfeller, vil kunne føre til at flere klienter med et reelt behov vil avstå fra å søke, og at behovsprøving vil føre til at for mange søknader blir avvist. Disse medlemmer vil derfor ikke støtte forslaget fra Regjeringen om at grunnstønad til telefon bare skal innvilges i særlige tilfeller.

4. BEREGNING AV UFØREPENSJON ETTER UTFØRT FØRSTEGANGSTJENESTE - FOLKETRYGDLOVEN §§ 3-17 OG 3-18

4.1 Sammendrag

Etter folketrygdloven § 3-17 d) har den som fyller vilkårene for rett til uførepensjon, rehabiliteringspenger eller attføringspenger, rett til å få medregnet framtidige pensjonspoeng dersom vedkommende på uføretidspunktet hadde avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste i det nærmest foregående året. I § 3-18 gis nærmere bestemmelser om beregning av framtidig poengtall og i fjerde ledd brukes også uttrykket «avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste».

Det uttales at Rikstrygdeverket har tolket «avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste» som pliktig tjeneste, og da det bare er menn som har plikt til å avtjene førstegangstjeneste, så faller kvinner som utfører frivillig slik tjeneste, utenfor bestemmelsene.

Departementet mener det er grunn til å endre § 3-17 bokstav d og § 3-18 fjerde ledd slik at det blir presisert at også kvinner får medregnet år da de har utført frivillig førstegangstjeneste ved fastsettelse av framtidige pensjonspoeng.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. juli 2000. Krav om medregning av framtidige poengtall for uførepensjonister som har utført frivillig førstegangstjeneste, skal også kunne settes fram for tidsrom som er avsluttet når endringen trer i kraft. Det uttales at endringene vil gjelde så få at de verken vil få administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen støtter at frivillige og pliktig førstegangstjeneste likestilles ved beregning av fremtidige pensjonspoeng i forbindelse med uførepensjon, slik at også kvinner får medregnet år da de har utført frivillig førstegangstjeneste.

5. STØNAD TIL DIALYSE- OG OKSYGEN-BEHANDLING UNDER MIDLERTIDIG OPPHOLD I UTLANDET - FOLKETRYGDLOVEN § 5-24

5.1 Sammendrag

For personer som er medlemmer av folketrygden etter folketrygdloven §§ 2-1 til 2-4, dekker trygden nødvendige utgifter til helsetjenester under midlertidig opphold i utlandet dersom sykdommen har oppstått under utenlandsoppholdet (øyeblikkelig hjelp), og dette gjelder også tilfeller hvor en langvarig/kronisk syk reiser ut og får en forverring som ikke er påregnelig.

Tilsvarende dekkes etter EØS-avtalen utgifter til helsehjelp under midlertidig opphold på annen medlemstats område når sykdommen oppstår under opp-

holdet (øyeblikkelig hjelp). Dialyse- og oksygenbehandling betraktes etter EØS-avtalen som øyeblikkelig hjelp. Det uttales at bakgrunnen for at personer med behov for dialyse- og oksygenbehandling under opphold i EØS-land skal få dekket utgiftene til dette, er at man ellers ville begrense bevegelsesfriheten for kronisk syke.

Departementet mener at personer som er medlem av trygden under ferieopphold, bør få dekket utgifter til oksygen- og dialysebehandling i utlandet i samme utstrekning som innen EØS-området, og fremmer foreslag til endring av folketrygdloven § 5-24 i samsvar med dette.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2000.

Det antas at den aktuelle lovendringen bare vil omfatte et fåtall personer og at det vil bli ubetydelige merutgifter for trygden. Endringen vil ikke medføre administrative konsekvenser av betydning.

Komiteen har ingen merknader.

6. OPPHEVELSE AV BESTEMMELSEN OM FULL REFUSJON AV OMSORGSPENGER TIL ARBEIDSGIVER NÅR ARBEIDSTAKEREN LIDER AV KRONISK SYKDOM - FOLKETRYGDLOVEN § 9-8

6.1 Sammendrag

Dersom en arbeidstaker lider av en kronisk sykdom, kan arbeidsgiveren få refundert utbetalte sykepenger i arbeidsgiverperioden. Etter gjeldende rett gir trygden også full refusjon av utbetalte omsorgspenger når arbeidstakeren har vært borte fra arbeidet på grunn av barns eller barnepassers sykdom.

Departementet kan ikke se at arbeidstakerens egen helsetilstand skal ha betydning for arbeidsgivers plikt til å betale omsorgspenger ved barns eller barnepassers sykdom, og foreslår å oppheve regelen i § 9-8 fjerde ledd annet punktum om full refusjon av omsorgspenger når arbeidstakeren lider av en kronisk sykdom.

Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2000 og gis virkning for nye tilfeller. Endringen antas å medføre en mindre innsparing.

6.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, er enig i at arbeidstakers egen helsetilstand ikke skal ha betydning for arbeidsgivers plikt til å betale omsorgspenger ved barns eller barnepassers sykdom, og at § 9-8 fjerde ledd annet punktum oppheves.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Sosialistisk

Venstreparti mener at til tross for at arbeidsgiveren mottar full refusjon i arbeidsgiverperioden, kan det være en stor belastning for en arbeidsplass og et arbeidsmiljø med hyppig fravær for enkelte. En ytterligere belastning vil det, slik disse medlemmer ser det, bli dersom retten til full refusjon for omsorgspenger bortfaller.

Disse medlemmer vil ikke bidra til å legge sterkere belastning på arbeidsplasser som har kronisk syke tilsatt og er bekymret for at det kan bli vanskeligere for denne gruppen å finne arbeid dersom Regjeringens forslag blir vedtatt. Disse medlemmer vil derfor stemme imot forslaget.

7. RETT TIL REHABILITERINGSPENGER UNDER AKTIVISERING OG ARBEIDSTRENING HOS ANNEN ARBEIDSGIVER I SÆRLIGE TILFELLER - FOLKETRYGDLOVEN § 10-8

7.1 Sammendrag

Det ble i juni 1997 vedtatt rett til rehabiliteringspenger under tidsbegrenset aktivisering og arbeidstrening hos arbeidsgiveren. Bestemmelsen ble innført for å gi trygdeetaten de samme virkemidlene ved oppfølging av personer som mottar rehabiliteringspenger som i sykepengeperioden, og gjelder kun når aktiviseringen m.v. foregår hos egen arbeidsgiver.

Dersom arbeidstrening skal foregå hos en annen arbeidsgiver, må saken overføres til arbeidskontoret og behandles som en ordinær atferdingssak. Det uttales at bakgrunnen for dette skillet mellom egen og annen arbeidsgiver bl.a. er at det anses som mest hensiktsmessig og i samsvar med oppgave- og ansvarsdelingen mellom trygdeetaten og arbeidsmarkedsetaten, at sistnevnte etat vurderer spørsmålet om arbeidstrening når dette skal foregå hos annen arbeidsgiver.

Rikstrygdeverket har tatt opp spørsmålet om hvorvidt arbeidstrening med rehabiliteringspenger bør kunne skje også hos annen arbeidsgiver.

Det uttales at verken Rikstrygdeverket eller departementet anser det ønskelig å forskyve ansvarsrådene mellom trygdeetaten og arbeidsmarkedsetaten, men at man ser behov for å kunne utvise en noe større fleksibilitet i særskilte tilfeller.

Det gis i proposisjonen eksempler på saker som trolig vil være på et stadium i rehabiliteringsprosessen der det foreløpig ikke er behov for arbeidsmarkedsetatens atferdingsfaglige bistand, og der arbeidsmarkedsetatens krav til fungering i forhold til yrkesrettet atferding ikke er oppfylt. For bedre å kunne tilrettelegge forholdene for arbeidstrening i slike tilfeller, foreslår departementet at § 10-8 endres slik at man i særskilte tilfeller kan tilstå rehabiliteringspenger under aktivisering m.v. også hos annen arbeidsgiver. Det er en forutsetning at den sykmeldte selv eller behandlingsapparatet har skaffet mulighet for arbeidstre-

ningsplass, og at tidsperioden begrenses til 12 uker. Det vil være mulighet til ytterligere forlengelse i 12 uker dersom dette er nødvendig og hensiktsmessig for at medlemmet skal komme i arbeid.

Endringen foreslås å tre i kraft 1. januar 2000, og det uttales at den ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i at man i særskilte tilfeller kan tilstå rehabiliteringspenger under aktivisering m.v. også hos annen arbeidsgiver, og støtter forslaget.

8. TRYGDEETATENS UTBETALINGER TIL ARBEIDSGIVERE M.V. - FOLKETRYGDLOVEN § 22-18 OG BIDRAGSINNKREVINGSLOVEN § 19

8.1 Sammendrag

Hovedregelen for utbetalinger fra trygdeetaten er at de skal skje ved overføring til bankkonto her i landet dersom mottaker har eller oppretter slik konto. Dersom stønadsmottaker ikke har bankkonto, skal man ved valg av utbetalingsmåte ta hensyn til stønadsmottakers ønske.

Reglene om utbetalingsmåten er primært utformet med tanke på mottakere av de ulike ytelser etter trygdeordningene og mottakere av innfordret bidrag til barn og ektefelle. De får imidlertid også anvendelse for utbetalinger til arbeidsgivere i ulike sammenhenger, oppgjør til leger og annet behandlingsspersonell og for utbetalinger i forbindelse med trygdeetatens kjøp av varer og tjenester. Slike utbetalinger vil som den altoverveiende hovedregel skje ved overføring til konto, men etter Rikstrygdeverkets oppfatning er det likevel et praktisk behov for å kunne kreve at oppgjør skal skje til bankkonto, og til å kunne kreve at mottaker oppretter en konto dersom en konto ikke eksisterer.

Departementet antar at mottakere med en yrkesmessig forbindelse med trygdeetaten normalt vil ha en bankkonto, og også ønsker å få utbetalinger fra etaten overført til denne kontoen. Dersom det forekommer at arbeidsgivere m.v. ikke har en slik konto, synes departementet det er rimelig at trygdeetaten skal kunne kreve at vedkommende oppretter en konto.

I tråd med Rikstrygdeverkets ønske, foreslår departementet at det som et nytt andre punktum i folketrygdloven § 22-18 annet ledd og i bidragsinnkrevingsloven § 19 andre ledd tas inn en bestemmelse som gir trygdeetaten hjemmel for å kreve at mottakere med en yrkesmessig forbindelse med etaten oppretter bankkonto.

Endringen foreslås å tre i kraft 1. januar 2000. Den vil ikke ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

8.2 Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er enige i intensjonen i Regjeringens forslag om at Rikstrygdeverket skal kunne kreve at mottakere av utbetalinger fra trygdeverket med yrkesmessig forbindelse skal kunne pålegges å motta disse på en bankkonto. Disse medlemmer ser også at det er naturlig for de aller fleste med slik yrkesmessig forbindelse med trygdeverket å ha en egnet bankkonto, og disse medlemmer antar at de fleste mottakere allerede har slik konto. Disse medlemmer mener trygdeverket bør oppfordre alle med yrkesmessig tilknytning som mottar utbetalinger fra trygden om å opprette bankkonto for mottak av overføringer. Disse medlemmer vil imidlertid ikke støtte et forslag om at klienter skal kunne pålegges opprettelse av slik konto, og mener at dersom firmaer eller virksomheter av ulike grunner ikke ønsker å opprette bankkonto, eller ikke ønsker å oppgi sitt kontonummer, må dette være en frivillig sak.

9. UTVIDELSE AV FORSØKSHJEMMEL I FOLKETRYGDLOVEN § 25-13

9.1 Sammendrag

Folketrygdloven § 25-13 gir departementet hjemmel til å samtykke i avvik fra lovens bestemmelser i forbindelse med visse typer forsøksvirksomhet.

Departementet foreslår at bestemmelsen utvides til å gi hjemmel for flere typer forsøk. Det foreslås hjemmel for forsøk med annen form for dokumentasjon av arbeidsuførhet enn sykmelding fra lege i form av egenmeldt sykefravær, sykmelding fra kiropraktor m.v. Det uttales at formålet er å utprøve om bl.a. økt ansvar for sykefravær hos arbeidstakeren i samarbeid med arbeidsgiveren kan gi redusert sykefravær.

Det foreslås videre hjemmel for en forsøksordning hvor henvisningskravet fra lege til kiropraktor og fysioterapeut med spesialitet i manuell terapi skal falle bort. Det uttales at formålet er å utnytte helsepersonell på en mer målrettet måte.

Det foreslås at endringene trer i kraft 1. januar 2000. Det uttales at endringene ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

9.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er enig i at det er behov for å prøve ut alternative ordninger som kan bidra til å forebygge eller redusere sykefravær gjennom tiltak på arbeidsplassen. På denne bakgrunn støtter flertallet at det gis hjemmel til forsøk med utvidet adgang til egenmeldt

sykefravær kombinert med en utvidet egenerklæring. Flertallet har merket seg at forsøket er tenkt gjennomført for kommunalt ansatte i en større kommune med en tilsvarende kommune som kontrollgruppe, og at partene i arbeidslivet må godkjenne forsøkets innhold.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter tanken om økt ansvar for egen situasjon for arbeidstakere, men disse medlemmer er redd for at en ordning der sykemeldte selv skal vurdere sin arbeidsevne i forhold til arbeidsoppgavene og bidra til å identifisere arbeidsoppgaver som er velegnet til bruk ved tiltak som for eksempel aktiv sykemelding, vil kunne bidra til et uforholdsmessig stort press på arbeidsgiver for å oppnå endrede og muligens mer ønskede, arbeidsoppgaver og tiltak. Disse medlemmer finner det vanskelig å se at en mulighet til egenmelding i inntil 3-4 uker ikke skal medføre økt belastning for arbeidsgiver i en del tilfeller.

Disse medlemmer mener det er viktig å fremme tiltak som kan bidra til redusert sykefravær, men disse medlemmer mener det vil være riktig i første omgang å gå inn for 2 karensdager og på denne måten bidra til større ansvar for den enkelte arbeidstaker for egen situasjon og omsorg for egen helse. Disse medlemmer kan ikke støtte Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre ser ikke at forsøk med utvidet adgang til egenmelding er et egnet tiltak for å redusere sykefraværet. Innføring av en egenandel i sykelønnsordningen vil være et langt mer målrettet tiltak for å redusere sykefraværet. Disse medlemmer viser til at Høyre fremmer slikt forslag i sitt alternative budsjett og i Budsjettinnst. S. nr. 11 1999-2000.

Disse medlemmer støtter ikke forslaget om å endre folketrygdloven slik at det gis hjemmel for forsøk med utvidet adgang til egenmeldt sykefravær.

Komiteen viser til at Stortinget har vedtatt en prøveordning over to år der henvisningskravet fra lege til kiropraktor faller bort, kfr. Innst. S. nr. 202 (1998-1999). På denne bakgrunn er komiteen enig i at § 25-13 endres, slik at hjemmelen for forsøksvirksomhet utvides til også å gjelde forsøk med egenmeldt sykefravær og sykemelding fra kiropraktor og fysioterapeut med spesialitet i manuell terapi og forsøk hvor henvisningskravet fra lege til kiropraktor m.m. faller bort.

Komiteen vil understreke betydningen av grundig evaluering av forsøkene.

10. FASTSETTELSE AV LØNN TIL ADMINISTRERENDE DIREKTØR - VINMONOPOLLOVEN § 15

10.1 Sammendrag

Etter § 15 i vinmonopolloven fastsettes lønnen til administrerende direktør av Kongen.

Vinmonopolets styre har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet, og tilsynsansvaret i forhold til administrerende direktørs ledelse av virksomheten. Etter departementets vurdering bør styret med utgangspunkt i sin myndighet og sitt ansvar også fastsette administrerende direktørs lønn. Departementet foreslår derfor at vinmonopolloven § 15 blir endret slik at styret i Vinmonopolet fastsetter lønnen til administrerende direktør.

Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2000. Det uttales at den ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Komiteen har ingen merknader.

11. KLARGJØRING AV REGLER OM ARBEIDSGIVERPERIODE - FOLKETRYGD- LOVEN § 8-19

11.1 Sammendrag

Folketrygdloven § 8-19 fjerde ledd angir når ny arbeidsgiverperiode begynner å løpe etter at arbeidsgiveren har utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode. Måten bestemmelsen er utformet på, kan gi inntrykk av at ethvert fravær i løpet av de første 16 dagene etter at arbeidstaker har gjenopptatt arbeidet utsetter inntreden av ny arbeidsgiverperiode. Departementet foreslår å klargjøre at fritak fra arbeidsgiveransvaret bare gjelder når arbeidsgiver har utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode, og arbeidstakeren blir arbeidsufør igjen innen 16 dager etter at hun eller han har gjenopptatt arbeidet.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks. Endringen er en presisering av gjeldende rett, og har derfor ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

11.2 Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at forslaget er en presisering av gjeldende rett, og har for øvrig ingen merknader.

12. KLARGJØRING AV FORSKRIFTS- HJEMMEL - ALKOHOLLOVEN § 1-2

12.1 Sammendrag

Etter alkoholloven § 1-2 annet ledd kan departementet gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og kontinentalsokkelen. Forskrifter av 24. juni 1974 om alkoholordningen for Svalbard har imid-

lertid regulert omsetningen både på Svalbard og Jan Mayen. Med virkning fra 1. januar 1999 er det gitt en egen forskrift for Svalbard, og departementet vil på samme måte videreføre gjeldende bestemmelser for Jan Mayen i egen forskrift. Av lovtekniske grunner foreslås det at alkoholloven § 1-2 annet ledd endres slik at den også klart hjemler forskrift for Jan Mayen.

Det foreslås at endringen trer i kraft fra 1. januar 2000. Den vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

Komiteen har ingen merknader.

13. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser for øvrig til proposisjonen og det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-17 bokstav d skal lyde:

d) hadde avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste *eller frivillig slik tjeneste*, i det nærmest foregående året.

§ 3-18 fjerde ledd skal lyde:

For år da et medlem har avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste, skal det ved beregningen legges til grunn et poengtall på minst 2. *Dette gjelder også ved frivillig slik tjeneste.* Dersom medlemmet for året før tjenesten tok til har et høyere poengtall, benyttes i stedet dette tallet.

§ 5-24 annet ledd skal lyde:

Dersom vedkommende er medlem som bosatt eller arbeidstaker i Norge etter §§ 2-1 til 2-4, ytes det stønad bare dersom behovet for helsetjenester oppstår under utenlandsoppholdet. *Personer med vedvarende og regelmessig behov for oksygen- og dialysebehandling, får dekket nødvendige utgifter til slik behandling under utenlandsopphold.*

§ 6-3 første ledd bokstav d skal lyde:

d) til nødvendig *mobiltelefon og teksttelefon og i særlige tilfeller til telefon.*

§ 8-3 annet ledd skal lyde:

Det er et vilkår at inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget, se § 8-10) utgjør minst 50

prosent av grunnbeløpet. Denne inntektsgrensen gjelder ikke for sykepenger i arbeidsgiverperioden, se §§ 8-18 og 8-19.

§ 8-19 fjerde ledd skal lyde:

Når arbeidsgiveren har utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode, skal det ikke inntre noen ny arbeidsgiverperiode ved sykdom som inntreffer innen 16 dager etter at vedkommende arbeidstaker har gjenoptatt arbeidet.

§ 8-47 fjerde ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til sykepenger etter denne paragrafen at medlemmet kan godtgjøre inntektstap og har et sykepengegrunnlag som minst svarer til grunnbeløpet.

§ 9-3 annet ledd skal lyde:

Inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget, se § 8-10) må utgjøre minst 50 prosent av grunnbeløpet. Denne inntektsgrensen gjelder ikke for omsorgspenger fra arbeidsgiveren, se § 9-8.

§ 9-8 fjerde ledd annet punktum oppheves.

§ 10-8 annet ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til rehabiliteringspenger at medlemmet får aktiv behandling med utsikt til å bedre arbeidsevnen. Tidsbegrenset aktivisering og arbeidstrening hos arbeidsgiveren er likestilt med behandling. *I særlige tilfeller kan det godkjennes at aktivisering og arbeidstrening skjer hos en annen arbeidsgiver.* Retten til rehabiliteringspenger faller bort dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller yrkesrettet attføring, se også § 21-8.

§ 21-9 tredje ledd annet punktum skal lyde:

En brukerkontakt som nevnt i § 15-12 femte ledd, kan få oppgitt navn og adresse på enslige forsørgere som mottar overgangsstønad innenfor brukerkontaktens virkeområde, uten hinder av taushetsplikten.

§ 22-18 annet ledd skal lyde:

Dersom mottakeren ikke har bankkonto her i landet, velges utbetalingsmåten under hensyn til mottakerens ønske. *Det kan likevel kreves at arbeidsgivere, behandlingsspersonell og andre med en yrkesmessig forbindelse med trygdens organer oppretter konto.* Ved utbetaling til utlandet må mottaker dekke merkostnadene i forhold til overføring til en bankkonto i Norge. Merkostnadene avregnes i utbetalingene.

§ 25-13 skal lyde:

Departementet kan samtykke i avvik fra bestemmelsene i denne loven i forbindelse med *forsøksvirksomhet*.

Forsøksvirksomheten må være faglig og økonomisk vel underbygd og kan omfatte:

- a) *forsøk med oppfølging av sykmeldte*
- b) *forsøk med lavere uføregrad enn 50 prosent for uførepensjonister*
- c) *forsøk med forhåndsbetaling av egenandeler for helsetjenester*
- d) *forsøk med egenmeldt sykefravær og sykmelding fra annet helsepersonell*
- e) *forsøk hvor henvisningskravet fra lege til kiropraktor mv. faller bort*

Avviket må ikke innebære at enkeltpersoner får innskrenket sine rettigheter eller blir pålagt større plikter enn det som følger av loven. I forbindelse med forsøk med lavere uføregrad enn 50 prosent kan det likevel gjøres unntak fra § 12-12 andre ledd.

Departementet gir forskrifter om forsøksvirksomhet, og kan herunder bestemme at utgifter til både privat og offentlig behandling i forbindelse med oppfølging av sykmeldte kan dekkes av trygden.

II

I lov 9. desember 1955 nr. 5 om innkreving av underholdsbidrag m.v. (bidragsinnkrevingsloven) skal § 19 annet ledd lyde:

Dersom mottaker ikke har bankkonto her i landet, velges utbetalingsmåten under hensyn til mottakers ønske. *Det kan likevel kreves at arbeidsgivere og andre med en yrkesmessig forbindelse med innkrevingscentralen oppretter konto.* Ved utbetaling til utlandet må mottaker dekke merkostnadene i forhold til overføring til en bankkonto her i Norge. Merkostnadene avregnes i utbetalingene.

III

I lov 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet skal § 15 lyde:

Kongen fastsetter godtgjørelsen til styrets medlemmer. *Styret fastsetter lønnen til administrerende direktør.* Stortinget fastsetter godtgjørelse til bedriftsforsamlingens og kontrollkomiteens medlemmer.

IV

I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. skal § 1-2 annet ledd lyde:

Departementet kan gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard, *Jan Mayen* og kontinentalsokelen.

V

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser:

1. Endringene i folketrygdloven §§ 8-19 og 21-9 trer i kraft straks.
2. Endringene i folketrygdloven §§ 5-24, 10-8, 22-18, 25-13 og endringen i bidragsinnkrevingsloven § 19 trer i kraft 1. januar 2000.
3. Endringen i folketrygdloven § 6-3 trer i kraft 1. januar 2000 og gjøres gjeldende for nye tilfeller. Søknader fremmet før 1. januar 2000 vil bli behandlet etter gamle regler.
4. Endringene i folketrygdloven §§ 8-3, 8-47 og 9-3 trer i kraft fra 1. januar 2000, og gis virkning for syke- og omsorgspengetilfeller som oppstår etter dette tidspunktet.
5. Endringen i folketrygdloven § 9-8 trer i kraft 1. januar 2000 og gjøres gjeldende for nye tilfeller.
6. Endringene i lov om Aktieselskapet Vinmonopolet § 15 og i lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. § 1-2 trer i kraft 1. januar 2000.
7. Endringene i folketrygdloven §§ 3-17 og 3-18 trer i kraft 1. juli 2000. Krav om medregning av framtidige poengtall for uførepensjonister som har utført frivillig førstegangstjeneste, kan også settes fram for tidsrom som er avsluttet når endringen trer i kraft.

Oslo, i sosialkomiteen, den 8. desember 1999

John I. Alvheim

leder

Are Næss

ordfører og sekretær